

פרשת בשלח

כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם" (יד, יג)

פעם ישב בעל ה"תורה תמימה" בחברת רבנים גדולים ובאה לפניהם שאלה: יהודי היה שותף עם חבר. הם הסתכסכו, והגיע הריב עד כדי כך שהוא נשבע שלא יראה אותו לעולם.

כעת השותף נפטר והוא רוצה ללכת להלוויתו ולבקש מחילה, והשאלה היתה האם מותר לו ללכת להלוויה אחרי שנשבע שלא יראה אותו. כלומר, האם שבועה כזו תופסת רק בחיים, או גם לאחר מיתה? זה אומר בכה, וזה אומר בכה. פתח בעל ה"תורה תמימה" ואמר: יש לי הוכחה מפסוק מפורש. כתוב בפרשה: "אשר ראיתם היום את מצרים לא תספו לראתם עוד עד עולם", ואחר כך כתוב: "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים". הקב"ה נשבע שהם לא יראו, והם כן ראו אחרי מיתה. על כרחך שאחרי המיתה - הראיה אינה נחשבת כעברה על השבועה. "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" (יד, טו)

תשובתו של הקב"ה למשה "מה תצעק אלי" תמוהה היא, וכי מה עוד ביכלתו של משה לעשות אם לא לצעק, ואל מי עוד יוכל לפנות אם לא אל הקב"ה? הרב משה קלר זצ"ל בספרו "טללי אורות" מבאר את הדברים באמצעות משל:

אדם עשיר וגבור גדול כעס על בנו יחידו בשל התנהגותו הקלוקלת, ובכעסו כי רב שלח אותו מביתו. הסתובב לו הבן ברחובות העיר בעירום ובחוסר כל, וכשגברה הצנה וכל מוצא אחר לא נראה לו, הוא פנה אל אחד מן השכנים בבקשה שידבר עם אביו שיחוס וירחם עליו ויתן לו לכל הפחות נעלים ובגדים. השכן התמלא רחמים על הבן המסכן ומהר לקבל על עצמו את השליחות.

הוא הגיע אל שכנו העשיר, והפציר בו: אנא, רחם על בנך... הוא הולך ערום ויחף, והקור הנורא חודר לעצמותיו ומחליא אותו... כששמע השכן את פניתו נענה ואמר: אדרבה, במקום לדבר על הענין אתי - דבר על כך עם בני... הרי אני אביו, וכי סבור אתה שאין לבי שותת דם על שקר לו?

אולם בכל זאת אינני יכול לעזור, מכיון שאני מצווה לחנך אותו... דבר אתו אתה, אפוא, אמר לו שייטיב את דרכיו ומעשיו, ובאותו רגע שישוב אלי - אתן לו הכל. בשעה שהיו ישראל נתונים בצרה - ממשיך הרב קלר - היה שרם של מצרים עומד ומקטרג עליהם: הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, מה נשתנו אלו מאלו...? באותה שעה לא היתה לאבותינו שום זכות לישועה, כמו שנאמר: "ואעבר עליך... ואת ערם ועריה".

ברב רחמיו רצה הקב"ה להצילם, אלא שהיה צורך בזכות, לפיכך כאשר בא משה ובקש להצילם, עונה לו הקב"ה: לא ממני צריך אתה לבקש זאת - אלא מעם ישראל! "דבר אל בני ישראל ויסעו" - אמר להם שיעשו מעשה שכרוכה בו מסירות נפש, ועל ידי כך יסתם פי המקטרג והם יזכו בכל השפע המוכן עבורם.

מקור: הרב שלמה לוינשטיין